

Ανάκτηση περιθωριοποιημένων εκτάσεων, μέσω επενδύσεων σε έργα ΑΠΕ – Το έργο M2RES

Χαράλαμπος Μαλαματένιος
(Μηχανολόγος Μηχανικός ΕΜΠ, PhD)

Υπεύθυνος του Τμήματος Εκπαίδευσης του ΚΑΠΕ

Έργο M2RES

- "From Marginal to Renewable Energy Sources Sites – *Recovering marginal territories, making them regain their lost value by pursuing sustainable development programs*" (Από τις Περιθωριοποιημένες εκτάσεις σε Θέσεις Εγκατάστασης ΑΠΕ – *Αποκατάσταση των περιθωριοποιημένων εδαφών, προκειμένου να ανακτήσουν την χαμένη τους αξία με την προώθηση προγραμμάτων αειφόρου ανάπτυξης*)
- Το έργο M2RES συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Διασυνοριακής Συνεργασίας *South-East Europe*.

- Αποτελεί μια κοινή προσπάθεια 14 εταίρων (ο ένας "observer") από 10 χώρες της ΝΑ Ευρώπης, με συντονιστή το εθνικό κέντρο ενέργειας της Ιταλίας (ENEA).
- Το έργο άρχισε τον Μάρτιο του 2011 και θα ολοκληρωθεί τον Απρίλιο του 2014.

Προγράμματα Διακρατικής Συνεργασίας

Πληροφορίες για το Πρόγραμμα Διακρατικής Συνεργασίας της Νοτιο-Ανατολικής Ευρώπης

Ο κύριος στόχος του προγράμματος είναι η βελτίωση της διαδικασίας περιφερειακής, οικονομικής και κοινωνικής ενσωμάτωσης στην ΝΑ Ευρώπη και η συμβολή στη συνοχή, σταθερότητα και ανταγωνιστικότητα της περιοχής μέσω της ανάπτυξης υπερεθνικών εταιρικών σχέσεων και κοινών δράσεων σε θέματα στρατηγικής σημασίας.

Επιπροσθέτως, το Πρόγραμμα Διακρατικής Συνεργασίας της ΝΑ Ευρώπης επιδιώκει την πλήρη συμμετοχή των κρατών που δεν είναι Μέλη της ΕΕ στις δράσεις του προγράμματος επωφελοούμενα από την εξωτερική Προενταξιακή Βοήθεια και την χρηματοδότηση από την Πολιτική Ευρωπαϊκής Γειτονίας. Η περιοχή επιλεξιμότητας του προγράμματος εντοπίζεται στο Νοτιοανατολικό άκρο της Ένωσης, όπου είναι συγκεντρωμένες πολλές υποψήφιες προς ένταξη και εν δυνάμει υποψήφιες χώρες καθώς και τρίτες χώρες εμπλεκόμενες στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης με την ΕΕ, και έτσι επεκτείνεται πολύ πέρα από τα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ.

Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να βρείτε στην ιστοσελίδα του προγράμματος:

www.southeast-europe.net

Περιγραφή:

- Σε όλη την Ευρώπη υπάρχει ένα τεράστιο αναξιοποίητο φυσικό περιουσιακό στοιχείο: τα **περιθωριοποιημένα εδάφη**:
 - ✓ ανενεργές χωματερές,
 - ✓ εγκαταλελειμμένα / εξαντλημένα ορυχεία και λατομεία,
 - ✓ ρυπασμένοι πρώην βιομηχανικοί χώροι και μολυσμένα εδάφη,
 - ✓ ανενεργές / εγκαταλελειμμένες στρατιωτικές εγκαταστάσεις.
- Το ευρωπαϊκό έργο **M2RES** αποσκοπεί στην επαναξιοποίηση των περιθωριοποιημένων περιοχών / εδαφών / θέσεων, μέσω επενδυτικών προγραμμάτων που επικεντρώνονται στην εγκατάσταση ΑΠΕ (Φ/Β, αιολικά, βιομάζα, γεωθερμία, βιοαέριο, κλπ.), και τα οποία μπορούν να συνεισφέρουν σημαντικά ποσά ενέργειας από ΑΠΕ.
- Το εν λόγω έργο μπορεί να δώσει ώθηση στην αειφόρο ανάπτυξη, επιστρέφοντας την κοινωνική και οικονομική αξία τους σε περιοχές που την έχουν απολέσει ανεπανόρθωτα.

Έργο M2RES

Στρατηγικός στόχος:

- Η διάδοση γνώσεων και δεξιοτήτων στους ΟΤΑ μέσω ενός προγράμματος ευαισθητοποίησης και παροχής βοήθειας σχετικά με:
 - ✓ τον εντοπισμό περιθωριοποιημένων περιοχών στα όριά τους,
 - ✓ τα προβλήματα που συνδέονται με την ύπαρξη τέτοιων θέσεων (ειδικότερα όταν στις πολιτικές/τους σχεδιασμούς των ΟΤΑ δίνεται έμφαση σε περιβαλλοντικά θέματα),
 - ✓ τις κατάλληλες τεχνολογίες ΑΠΕ που μπορούν να εγκατασταθούν κάθε φορά, και
 - ✓ τις αποδόσεις που προέρχονται από την ανάπτυξη των εφαρμογών ΑΠΕ σε τέτοια «κρίσιμα» εδάφη.

Έργο M2RES

Δράσεις:

- Αξιολόγηση των δυνατοτήτων εφαρμογής των επενδύσεων σε έργα τύπου M2RES στις περιοχές της Νοτιοανατολικής Ευρώπης.
- Καταγραφή των περιθωριοποιημένων εκτάσεων (λατομεία / ορυχεία, χωματερές, στρατόπεδα, βιομηχανικά οικόπεδα) στις συμμετέχουσες περιφέρειες + Υπολογισμός εν δυνάμει παραγόμενης ενέργειας ⇒ Αναγωγή σε εθνικό επίπεδο
- Μεταφορά τεχνογνωσίας (μέσω συναντήσεων εργασίας και δομημένων σεμιναρίων) γύρω από τα έργα τύπου M2RES.
- Παραγωγή ενός Εγχειριδίου με τίτλο «Αναπτύσσοντας τις ΑΠΕ σε περιθωριοποιημένα εδάφη».
- Διεξαγωγή σειράς συναντήσεων και σεμιναρίων για τον εντοπισμό των διαθέσιμων περιθωριοποιημένων εκτάσεων και την μεταφορά τεχνογνωσίας για την ανάπτυξη σε αυτές έργων ΑΠΕ.

Δράσεις:

- Ανάπτυξη προκαταρκτικών σχεδίων δράσης (Master plans) για έργα τύπου M2RES, ώστε να ενσωματωθούν στα τοπικά προγράμματα αστικής και περιιαστικής ανάπτυξης.
- Επεξεργασία 40 υποδειγματικών επενδυτικών προτάσεων για έργα του τύπου M2RES, σύμφωνα με τις αρχές του Οδηγού *“Πώς να διεξάγετε μια προκαταρκτική μελέτη σκοπιμότητας για τις τοπικές δημοτικές αρχές στην περιοχή της ΝΑ Ευρώπης”*.
- Επιλογή των 10 καλύτερων πιλοτικών προτάσεων και προώθησή τους στους αντίστοιχους ΟΤΑ, στους οποίους και θα παρασχεθεί κάθε δυνατή υποστήριξη για την πιθανή υλοποίησή τους.
- Ανάδειξη τουλάχιστον 2 από αυτές τις 10 πιλοτικές προτάσεις στα πλαίσια του M2RES ως «μοντέλα προς μίμηση».
- Επεξεργασία ενός «Οδικού Χάρτη» για τη διαρκή προώθηση και εφαρμογή της ιδέας του M2RES.

Έργο M2RES

Εταίροι (Official name in English)	Χώρα
Italian National Agency for New Technologies, Energy and Sustainable Economic Development (ENEA)	Italy
Regional Union of Veneto s Chambers of commerce	Italy
Municipality of Velenje	Slovenia
Centre for Renewable Energy Sources and Saving (CRES)	Greece
Centre for Promotion of Clean and Efficient Energy in Romania (ENERO)	Romania
Association of New and Renewable Sources	Romania
Central Laboratory of Solar Energy and New Energy Sources Bulgarian Academy of Science (CL SENES – BAS)	Bulgaria
Észak-Alföld Regional Energy Agency Nonprofit Limited Liability Company (ENEREA)	Hungary
Regional Environmental Center for Central & Eastern Europe (REC)	Hungary
European Center for Renewable Energy Güssing Ltd	Austria
Municipality of ULCINJ	Montenegro
Ministry of Environment and Spatial Planning	Serbia
Albania-EU Energy Efficiency Centre	Albania
UniCredit Leasing S.p.A (Observer)	Italy

Συμμετέχουσες Περιφέρειες

- Attiki Region (Greece)
- Emilia Romagna Region (Italy)
- Veneto Region (Italy)
- Region of Beograd (Serbia)
- Region of Tirana (Albania)
- Nyregyhaza region (Hungary)
- Region around Budapest (Hungary)
- Region of Bucharest (Romania)
- Region of Sofia (Bulgaria)
- Region of Stajerska (Slovenia)
- Burgherland (Austria)
- Montenegro (the whole country)

Κατάρτιση / ευαισθητοποίηση των τοπικών αρχών (WP4):

- Παραγωγή ενός Εγχειριδίου με τίτλο: “Developing RES on marginal terrains” (*Αναπτύσσοντας τις ΑΠΕ σε περιθωριοποιημένα εδάφη*), από το ΚΑΠΕ.
- ✓ Το Εγχειρίδιο παρουσιάζει το πώς μπορεί η εκμετάλλευση των ΑΠΕ σε περιθωριοποιημένες εκτάσεις να αποφέρει οφέλη για τις τοπικές αυτοδιοικήσεις και τους πολίτες τους.
- Προετοιμασία προγράμματος κατάρτισης (από το ΚΑΠΕ), βασισμένου σε 2-μερα σεμινάρια, που θα διεξαχθούν σε κάθε χώρα (προβλέπεται να εκπαιδευτούν 200 άτομα – στελέχη ΟΤΑ - συνολικά στην περιοχή της ΝΑ Ευρώπης).
- Διοργάνωση 12 «κλειστών» συναντήσεων από τους εταίρους με τους τοπικούς λήπτες αποφάσεων (τοπικοί/περιφερειακοί υπεύθυνοι για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη, το περιβάλλον, την ενέργεια, τους πόρους από τα διαρθρωτικά ταμεία) ⇒ **1 στην Αττική**.

Κατάρτιση / ευαισθητοποίηση των τοπικών αρχών (WP4):

- 10 συναντήσεις εργασίας με 5 «διαμερισματικές» αρχές η καθεμία και άλλες 10 με τη συμμετοχή δήμων στις συμμετέχουσες χώρες ⇒ 1 + 1 (με 20 δήμους η 2^η) για την Ελλάδα / Αττική (Νοέμβριος 2011).
- Διοργάνωση 8 διαπεριφερειακών συναντήσεων εργασίας για τη μεταφορά της τεχνογνωσίας και τη σύγκριση των εμπειριών των διάφορων τοπικών αρχών σε εθνικό επίπεδο ⇒ 1 για την Ελλάδα.
- Διοργάνωση σεμιναρίων διάρκειας 2 ημερών με τη συμμετοχή 15/20 εκπαιδευομένων προερχόμενων από τους Δήμους που έχουν ήδη ανταποκριθεί θετικά στις πρώτες διαβουλεύσεις επί του θέματος ⇒ 2 για την Αττική με 30/40 συμμετέχοντες από 15/20 δήμους.
- ✓ Κατά τη διάρκεια των σεμιναρίων θα προκύψουν και οι Δήμοι που είναι «έτοιμοι» για να υλοποιήσουν έργα του τύπου M2RES, ώστε να εμπλακούν πιο ενεργά στις επόμενες δράσεις του έργου.

Υποστήριξη των τοπικών αρχών στην ανάπτυξη σχεδίων και δράσεων για την υλοποίηση έργων τύπου M2RES (WP5):

- Ανάπτυξη 12 μελετών (study documents - από τους εταίρους) σχετικά με τις παραμέτρους των έργων τύπου M2RES που μπορούν να επηρεάσουν τα σχέδια ανάπτυξης των ΑΠΕ σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο (1 για κάθε συμμετέχουσα περιφέρεια).
- Παροχή συμβουλών στις τοπικές αρχές (δήμοι/άλλες τοπικές αρχές) προκειμένου αυτές να αναπτύξουν προκαταρκτικά σχέδια δράσης (Master plans) για έργα τύπου M2RES, ώστε να ενσωματωθούν στα τοπικά προγράμματα αστικής και περιιαστικής ανάπτυξης.
- ✓ Τα «Master plans» θα χρησιμεύσουν ως κείμενα υποστήριξης και καθοδήγησης για τον αποτελεσματικό και λειτουργικό σχεδιασμό έργων τύπου M2RES σε τοπικό επίπεδο, όπου θα περιλαμβάνονται προτάσεις για συγκεκριμένα μέτρα και δράσεις για την ανάπτυξή τους.

Υποστήριξη των τοπικών αρχών στην ανάπτυξη σχεδίων και δράσεων για την υλοποίηση έργων τύπου M2RES (WP5):

- Στα πλαίσια του έργου θα αναπτυχθούν μόνο 3 προκαταρκτικά “Master plans” (Ιταλία, Σλοβενία και Ελλάδα ⇒ **1 προκαταρκτικό Master Plan για ένα δήμο της Περιφέρειας Αττικής!!!**).
- Έκδοση δελτίων τύπου για τις εν λόγω μελέτες (Σχέδια Δράσης), και διοργάνωση εκδήλωσης για το ευρύ κοινό – σε συνεργασία με τις τοπικές αρχές – προκειμένου να δοθεί η αναγκαία δημοσιότητα στις προτεινόμενες «λύσεις / επενδύσεις / έργα».

Ανάπτυξη προτάσεων για επιδεικτικά πιλοτικά έργα τύπου M2RES (WP6):

- Ανάπτυξη ενός “Οδηγού” σχετικά με το πώς μπορούν να βοηθηθούν οι δήμοι στην αρχική φάση αξιολόγησης για το εάν είναι σκόπιμο να προχωρήσουν σε επένδυση σε έργο τύπου M2RES ή όχι (για *εσωτερική χρήση* από τους εταίρους του έργου).
- Επιλογή 70 δήμων στην περιοχή της Νότιο-ανατολικής Ευρώπης (αυτοί που έχουν τις μεγαλύτερες πιθανότητες να εμπλακούν στην ανάπτυξη πιλοτικών έργων τύπου M2RES).
- ✓ Αυτοί οι δήμοι θα ενταχθούν σε ένα «Κοινό Σχέδιο Δράσης» (Joint Action Plan) για την ανάπτυξη των έργων τύπου M2RES ⇒ **7 δήμοι προβλέπονται για την Ελλάδα (Αττική)**.
- Καθορισμός 1 ομάδας εμπειρογνομώνων του M2RES σε περιφερειακό επίπεδο σε κάθε συμμετέχουσα χώρα (*Ομάδες Δράσεις M2RES*), για την υποστήριξη των τοπικών αρχών και των ιδιωτών που ενδιαφέρονται να επενδύσουν σε έργα τύπου M2RES.

Ανάπτυξη προτάσεων για επιδεικτικά πιλοτικά έργα τύπου M2RES (WP6):

- Οι Ομάδες Δράσης θα εξετάσουν τα προτεινόμενα στο «Κοινό Σχέδιο Δράσης» εδάφη στην ΝΑ Ευρώπη και θα επιλέξουν 40 από τα 70, προκειμένου να ετοιμαστούν 40 «Επενδυτικές Προτάσεις» γι' αυτές τις συγκεκριμένες περιοχές ⇒ **4 για την Ελλάδα (Αττική)**.
- Τελικά θα επιλεγούν 10 δήμοι στους οποίους θα παρασχεθεί περαιτέρω υποστήριξη σχετικά με το πώς μπορεί να δρομολογηθεί μια δημόσια διάταξη ώστε να μπορέσει ο ΟΤΑ να δεχθεί επενδυτικές προσφορές από εγκαταστάτες μονάδων τύπου M2RES, αλλά και με το πώς να αξιολογεί τις προσφορές αυτές ⇒ **1 για την Ελλάδα (Αττική)**.
- Στόχος: Αναμένεται - στο τέλος του έργου - τουλάχιστον 4 από αυτές τις προτάσεις για πιλοτικά έργα να προχωρήσουν σε υλοποίηση και να προκρίψουν έργα τύπου M2RES εν λειτουργία (ή που να είναι «ώριμα» να τεθούν σε λειτουργία).

Διαμόρφωση των συνθηκών για τη βιωσιμότητα της μετάβασης περιθωριοποιημένων εκτάσεων σε έργα τύπου M2RES (WP7):

- Διοργάνωση περαιτέρω συναντήσεων εργασίας και σεμιναρίων με υπεύθυνους για τη λήψη αποφάσεων (π.χ. από τους 30 δήμους που τελικά δεν επιλέχθηκαν για παροχή «αρωγής» από το έργο) ⇒ Θέματα πολιτικής, θεσμικής και οικονομικής βιωσιμότητας (“Οδικός Χάρτης”).
- Τα αποτελέσματα/παραγόμενα του έργου (ειδικότερα οι “Επενδυτικές προτάσεις για πιλοτικά έργα”) θα συγκεντρωθούν στο έντυπο με τίτλο: «*Μετατρέποντας τις περιθωριοποιημένες εκτάσεις σε ευκαιρίες ανάπτυξης έργων ΑΠΕ: Εμπειρίες και μαθήματα που αποκομίσθηκαν από την υλοποίηση του έργου M2RES*» ⇒ Για ευρύτερη διάδοση.
- Το έντυπο θα περιλαμβάνει επίσης την περιγραφή των «Βέλτιστων Πρακτικών», όπως διαπιστώθηκαν από τους εταίρους του έργου, καθώς και τις εμπειρίες / τα διδάγματα που αποκόμισαν.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας και

Αναμένουμε τη Συμμετοχή σας...

Ιστοσελίδα έργου M2RES:
www.m2res.eu

ΚΑΠΕ
www.cres.gr

Χαράλαμπος Μαλαματένιος
Τηλέφωνο: 210-6603340
E-mail: malam@cres.gr